

НА ЯКУ ФІНАНСОВУ ПІДТРИМКУ МОЖЕ РОЗРАХОВУВАТИ ВІТЧИЗНЯНИЙ АГРАРНИЙ СЕКТОР

Україна забезпечує внутрішній попит на сільськогосподарську та харчову продукцію, крім того, постачає продовольство ще для 150 млн чоловік. А потенційно може прогодувати близько 400 млн. чоловік [9].

Виробництво сільськогосподарської та харчової продукції відноситься до одного з небагатьох напрямків, інвестування в розвиток якого в сприятливих умовах може забезпечити отримання високих доходів та надвисокої рентабельності в найкоротші строки.

Для підвищення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції аграрна галузь потребує негайного здійснення інвестицій в інфраструктуру аграрного ринку. Сільськогосподарським товаровиробникам необхідні якісне зберігання, переробка та безперебійне транспортування продукції, висока механізація та ефективність, впровадження сучасних технологій виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, що відповідає стандартам та вимогам ЄС. Започаткування такої масштабної діяльності вимагає розроблення необхідних стратегічних заходів, докорінного реформування АПК та відповідного фінансування.

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС значного удосконалення потребує діюча в Україні система надання державної підтримки сільськогосподарського виробництва в напрямі підвищення її прозорості через зменшення кількості програм державної допомоги, чіткішого та недвозначного формулювання вимог до заявників на отримання державної підтримки [10].

Значною перешкодою для практичного виконання задекларованих в Угоді зобов'язань України в сфері аграрного сектору є гострий дефіцит фінансових ресурсів. Нажаль, держава протягом останніх років недостатньо реалізовувала

прийняті нею програми підтримки аграрної сфери, пояснюючи це нестачею державних коштів.

Нова редакція Проекту Закону України «Про державну підтримку сільського господарства в Україні» представлена на розгляд Кабінету Міністрів України в серпні 2015 року та схвалена 07.09.2015 р. на Урядовому комітеті з питань економічного розвитку та європейської інтеграції. Фахівцями Мінагрополітики підготовлено та погоджено з іншими заінтересованими органами центральної виконавчої влади проект розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року». Листом від 27.10.2015 р. цей Проект був направлений на розгляд до Кабінету Міністрів України [2; 4; 5].

Програмою передбачено надання державної підтримки фермерським господарствам, малим та середнім сільськогосподарським товаровиробникам через пільгове кредитування, в тому числі довгострокового, з метою фінансування виробництва (передусім таких видів, що передбачають подальшу переробку) сільськогосподарської продукції, розробка та затвердження програми мікрокредитування малих сільських господарств, зменшення величини страхових платежів (премій) за договорами страхування сільськогосподарських культур від ризику загибелі [7].

Сьогодні Мінагрополітики розробляє дев'ять проектів загальною вартістю 8 млрд євро, спрямованих на розбудову елеваторів, формування довгострокового фінансування лізингу сільськогосподарської техніки, різноманітні програми фінансування малих та середніх аграрних підприємств [5].

Положеннями Угоди і Програми було передбачено для успішної реалізації передбачених програм розвитку агропромислового виробництва всебічне залучення зовнішньої фінансової допомоги від основних стратегічних партнерів України – ЄС, США та Китаю, а також залучення у 2015 році фінансової допомоги розміром до 1 млрд. дол. США від міжнародних фінансових інституцій. З цією метою Мінагрополітики спільно з Мінекономірозвитку організували проведення необхідних переговорів з донорами на предмет залучення зовнішніх інвестицій у розвиток вітчизняного аграрного сектору.

Зокрема, Мінагрополітики, Мінекономіки та МЗС відповідають за укладення міжурядових угод про співробітництво в сфері агропромислового виробництва із ФРН, Францією та США на предмет використання прогресивного досвіду цих країн в питаннях організації співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та корпоративними інвесторами в галузі виробництва сільськогосподарської та харчової продукції, діючою в даних країнах системою управління сільськогосподарської галузі та можливістю залучення інвестиційних ресурсів на удосконалення виробничої бази вітчизняного АПК.

Мінагрополітики, Мінекономрозвитку та Мінфін з метою реалізації програм співпраці з МВФ, Світовим банком, ЄБРР, ЄІБ та іншими міжнародними фінансовими інституціями розробляють можливі механізми залучення інвестицій міжнародних донорів, міжнародних фінансових інституцій та країн-стратегічних партнерів України для реалізації ефективних проектів в АПК України [2].

5 червня 2015 р. у Брюсселі Європейський Інвестиційний банк (ЄІБ) та Україна підписали декларацію про співпрацю в українському АПК, положеннями якої передбачається надання підтримки українському сільськогосподарському виробництву в рамках створення ЗВТ між Україною та ЄС. Тісна співпраця дасть можливість підвищити параметри якості та безпечності української продукції, підвищити її показники конкурентоспроможності та експортний потенціал не лише на ринок ЄС, а й на інші світові торговельні арени. Положеннями декларації передбачено створення інвестиційного механізму, в рамках якого українській стороні мають виділятися кредити та гранти для фінансової підтримки виробничих структур в окремих ланцюгах виробництва та збуту сільськогосподарської та харчової продукції. ЄІБ взяв на себе зобов'язання здійснювати кредитування українських товаровиробників розміром у 3,1 млрд. євро [8].

Сьогодні основними партнерами українських аграріїв виступають МВФ, ЄБРР, Всесвітній банк, USAID, IFC та інші. Фахівці всіх цих фінансових інституцій розуміють проблему гострої нестачі коштів у українських

товаровиробників для розвитку аграрного сектору та намагаються сприяти вирішенню цієї проблеми.

МВФ узгодив з Україною програму фінансової допомоги розміром 17,5 млрд дол. США на найближчі чотири роки. Повністю зі всіх зовнішніх джерел розмір фінансової допомоги Україні мав досягти 16,3 млрд. дол. США. Ще обіцяно вкласти в українську економіку від ЄБРР біля 5 млрд. євро до 2020 року, а також від ЄІБ – 3 млрд. євро [6]. Постає питання, яку частину цих коштів уряд спрямує на підтримку українського агросектору.

Одним із надійних кредиторів українських аграріїв, який здійснює фінансування українського аграрного сектору на доступних для нього умовах є Європейський Банк Реконструкції й Розвитку (ЄБРР), який став найбільшим інвестором вітчизняного аграрного сектору за 2014 рік та вклав у його розвиток більше ніж 250 млн євро. Ці кошти були інвестовані в 36 державних та приватних проектів [1]. За весь період співпраці з українськими позичальниками ЄБРР було профінансовано 344 проекти на суму більше 10,5 млрд. євро. Це дає надію на подальшу розбудову партнерських відносин ЄБРР з малими та середніми вітчизняними аграрними підприємствами [6].

Український Уряд домовляється про налагодження фінансування проектів в аграрному секторі з такими міжнародними фінансовими організаціями, як USAID та IFC. Проте для продовження співпраці цими інституціями висуваються вимоги проводити економічні реформи, реалізовувати проекти, що передбачають охорону довкілля, енергозбереження та впровадження альтернативної енергетики, розвивати малі та фермерські форми господарювання на селі. Крім ЄБРР, зобов'язання надавати фінансову підтримку українським економічним перетворенням взяли на себе Світовий банк, США, Канада, Австралія та провідні європейські держави.

У випадку появи на вітчизняному фінансово-кредитному ринку західних банків експертами передбачається неминуче зниження до європейського рівня банківського відсотку за кредит, значення якого може досягти 2-3% річних, що значно покращить умови кредитування українських сільгоспвиробників. Сьогодні на один гектар землі в країнах-членах ЄС припадає 400 євро фінансової

підтримки, фермери мають можливість отримати банківський кредит за ставкою 3% строком погашення до 20 років [6]. В сучасних економічних умовах Україна не може собі дозволити надавати фінансову підтримку у такому розмірі, тому як ніколи розраховує на отримання фінансової допомоги із зовнішніх джерел на прийнятних для неї умовах.

Інвестиції в український аграрний сектор та його фінансова підтримка вимагають формування дійової системи фінансового контролю за їх раціональним розміщенням та ефективним використанням. Безпосередній контроль витрат по українському плану фінансування економічних перетворень передбачено здійснювати самими донорами. Для цього сформовано Громадянську місію ЄС зі спільної політики безпеки й оборони, яка направляється в Україну Євросоюзом. Проте і самі українці повинні навчитися поважати себе і своїх кредиторів, чітко виконувати взяті на себе зобов'язання. Тільки в такому разі спільні зусилля можуть призвести до позитивних для українського аграрного сектору та громадянського суспільства результатів.

Література

1. Агроновини. У 2014 році ЄБРР інвестував понад 250 млн євро в аграрний сектор України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/agronovini_u_2014_rotsi_yebr_r_investuvav_ponad_250_mln_yevro_v_agrarniy_sektor_ukrayini_n531345

2. Інформація з виконання Програми діяльності КМУ та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=18280>

3. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/

5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.kiev.ua>

6. Петренко І. Гроші будуть! Що далі? / І. Петренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/finansuvannia-apk/3082-groshi-budut-scho-dali.html>

7. Проект розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору на період до 2020 року». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://spo.fpsu.org.ua/na-obgovorenni-v-spo/1433-proekt-rozporiadzhennia-kmu-pro-skhvallenia-kontseptsii-derzhavnoi-tsilovoi-prohramy-rozvytku-ahrarnoho-sektoru-ekonomiky-ukrainy-na-period-do-2020-roku>

8. ЕИБ и Украина подписали декларацию о сотрудничестве в АПК: РИА Новости Украина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rian.com.ua/economy/20150605/368536065.html>

9. Садова І. Європейський напрямок – в цифрах і фактах/ І. Садова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekspertna-dumka/2326-ievropeiskyi-napriamok-v-tsyfrakh-i-faktakh.html>

10. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535